

INVESTERINGS- SIGNALEN

Juni 2020

Kunskapsintensiva företag i ett vänteläge
– offentliga investeringar kan avgöra
framtiden

”

Framtidsutsikterna är osäkra. Nästan hälften av företagen
tror att läget kommer att försämras.

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
Om investeringssignalen	4
Verksamhet.....	4
Om branschen.....	4
Om diagrammen	5
Om denna undersökning	5
Inledning.....	6
Investeringar inom sektorn	6
Orderstocksindex och konfidensserie.....	7
Prisbildens utveckling.....	10
Utvecklingen för arkitekt- och teknikkonsultföretagen.....	12
Arkitektföretagen.....	14
Teknikkonsultföretagen (bygg- och anläggnings orienterade konsultföretag).....	17
Utvecklingen för industrikonsulterna	19
Sysselsättningsläget.....	22
Kommande rapporter.....	24

SAMMANFATTNING

Branschen i ett vänteläge

- Offentliga investeringar kan avgöra framtiden

Innovationsföretagens medlemmar (arkitekter, teknikkonsulter och industrikonsulter) signalerade i maj och juni om en bransch som påverkats av Coronaepidemin, men hittills inte i den omfattning som först befarades. Corona har givetvis drabbat företag i varierande omfattning. Den samlade bilden är dock att läget stabiliserats och att branschen har gått in i ett vänteläge fram till hösten. Då behöver dock orderhjulen börja snurra igen samtidigt som den tunga prispressen som infunnit sig behöver bromsas upp.

I den här medlemsundersökningen bland arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultföretag medverkade 124 företag som tillsammans sysselsätter knappt 25 000 medarbetare i Sverige. Undersökningen genomfördes under maj och juni. Under våren har Innovationsföretagen publicerat fyra rapporter om Coronas effekter på branschen. En del av de uppgifterna används även i denna rapport.

I den senaste Coronarapporten¹ framgick att 19 av 20 företag påverkats av pandemin. Samtidigt visade siffrorna där att två av tre (65,8 %) endast tappat 0-10 % av uppdragen. 58 % hade inte fått 0-10 % av uppdragen. 53,7 % hade inte tappat 0-10 % i orderingång. En majoritet av medlemsföretagen har alltså, hittills, påverkats i en relativt begränsad omfattning. Ser man till utvecklingen av orderstocksindex mellan januari och april så minskar den ordentligt för arkitektföretagen medan den minskar mindre för industrikonsulterna och knappt alls för teknikkonsulterna. De börsnoterade företagen förbättrade sin rörelsemarginal under första kvartalet 2020 jämfört med samma period 2019. Men debiteringsgraden minskade, samtidigt som de flesta företagen precis börjat känna av effekterna av Corona. Året började dock bra för dem. Även bland företagen som medverkade i den här undersökningen var lönsamheten relativt god under årets första tertial. Men debiteringsgraden försvagades för dem också.

Framtidsutsikterna är svåra att sia om. Företagen själva tror att läget försämras under hösten. 42 % av dem tror att orderingången försämras fram till december medan 28 % tror att den förbättras. För de byggorienterade företagen är det infrastruktur- och anläggningssektorn, framförallt, som genererar uppdrag. Även miljö- och stadsplaneringsuppdrag ökar. Bostäder, lokaler och industribyggnader minskar i ordervolymer. För de industri- och techorienterade företagen är det framförallt teknisk-IT som ökar. Efterfrågan väntas också öka inom flera kundsegment; som till exempel gruv-, pappersmassa-, läkemedels-, livsmedels och telekomindustrierna. Industrikonsulterna är oväntat positiva i sina förväntningar på orderutvecklingen medan de byggorienterade företagen är mer negativa, eller tror på en långsammare återhämtning. Det vore i detta läge önskvärt att det offentliga visade vägen ut ur lågkonjunkturen genom att tidigarelägga investeringar och samtidigt motverka en kraftig prispress.

Rekryteringsbehoven har till stora delar lagts på is. 26 %, mot normala 70-90 %, behöver nyanställa. 30 % behöver justera ned sina personalstyrkor. Så, nettobehovet är noll eller negativt. Men en mis-match mellan utbud och efterfrågan gör att det fortfarande finns svårrekryterade kompetenser och därmed också ett par tusen vakanser.

¹ Innovationsföretagen Snabbenkät om Corona, nr 4. Publicerad den 12 juni 2020.

OM INVESTERINGSSIGNALEN

Investeringssignalen är Innovationsföretagens återkommande marknadsundersökning bland arkitektföretag, konsultföretag med bygg- och anläggningsverksamhet samt industrikonsulter. Den redovisar aktuell information om beläggning samt förväntningar på framtida orderläge och personalbehov. Företagen arbetar tidigt i investeringscykeln. I genomsnitt sker deras utrednings- och projekteringsinsats 12–18 månader före byggstart eller en industriell investering. Konsultföretagens unika position i investeringsprocessen innebär att marknadsundersökningen ger en tidig och tillförlitlig signal om förändringar i investeringsvolymen för t ex bostäder, infrastruktur samt industrins maskiner och processer.

Investeringssignalen mäter regelbundet branschens marknadssituation och publiceras tre gånger per år. Undersökningen baseras på ett representativt urval av branschföretag där merparten är Innovationsföretagens medlemmar. Publikationen syftar till att öka kunskapen om branschen och att informera om dess marknadssituation och därmed ge såväl branschföretag som övriga intressenter bättre beredskap inför marknadsförändringar.

Verksamhet

Branschen delas in i arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultföretag. De två förstnämnda kategorierna utreder, projekterar och projektleder byggrelaterade investeringar i vid bemärkelse.

Industrikonsultföretagen – eller något mer tydligt industriteknikkonsultföretagen – utreder och projekterar industrins tillverkningsprocesser och utvecklar industrins produkter. Arkitekt- och teknikonsultföretagen som projekterar alla slags byggnader och anläggningar, är de som projekterar fabriksbyggnaden medan industrikonsulten däremot tar sig an tillverkningsprocessen och/eller utvecklar de produkter som ska tillverkas.

Om branschen

Arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultbranschen utreder, projekterar och deltar i utvecklingen av fasta investeringar och produkter för drygt 500 miljarder kronor i år. Sektorn påverkar därmed utvecklingen av drygt 10 % av Sveriges BNP, som under 2019 var 5 026² miljarder kronor.

Branschens företag är i väsentlig omfattning verksamma i inledningen av investeringscykeln. Branschens utveckling och förväntningar om framtida marknadsläge ger därför en tidig och tillförlitlig signal om hur en betydande del av BNP kommer att utvecklas under det kommande året.

² Ekonomifakta.se

Om diagrammen

Orderstocksindex räknas fram genom en vägning mellan inneliggande orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader.

Konfidenskurvorna visar skillnaden mellan procentandelen av företagen som angivit en positiv förväntan på orderstockens utveckling och de som angivit en negativ förväntan. Om exempelvis 60 % förväntar sig en förbättrad utveckling, 20 % förväntar sig en försämrad utveckling (och övriga 20 % förväntar sig en oförändrad bild) blir nettotalet + 40.

Diagrammen över prisbildens utveckling och förväntan på personalstyrkans utveckling redovisar också nettotal och beräknas på samma sätt som konfidenstalen.

Om denna undersökning

Mätdatumet för denna undersökning är den 1 maj 2020. 124 medlemsföretag, med knappt 25 000 anställda i Sverige, har deltagit i marknadsundersökningen. Svaren har samlats in under maj och juni. Ett stort tack till alla företag som medverkat!

INLEDNING

Branschen befinner sig i ett vänteläge inför hösten. Företagen hanterade effekterna av Corona tidigt, med permitteringar och varsel där det behövdes. Många företag har dock kunnat fortsätta sin verksamhet relativt opåverkad. Hur hösten utvecklar sig blir avgörande för om Corona blir en tillfällig störning för branschen eller om det medför en mer djup- eller långtgående förändring.

Viss statistik rörande sysselsättning och personal blir svårdefinierad på grund av Coronapandemins påverkan på sysselsättningsläget och beläggningar. Hela rekryteringsbilden ser, tillfälligt, annorlunda ut. Därför presenteras inga siffror över kompetensbristen i branschen i denna Investeringssignal. Personalomsättningssiffrorna ser också annorlunda ut. Även det regionala avsnittet utgår helt.

Investeringar inom sektorn

Tabellen nedan visar investeringarna inom sektorn under 2019 samt prognoser för investeringsutvecklingen under 2020 och 2021. Bygginvesteringarna minskade med 2 % under 2019 och landade på totalt 531,5 miljarder kronor. Infrastrukturinvesteringarna ökade medan lokalinvesteringarna var oförändrade och bostadsinvesteringarna minskade. Prognoserna för 2020 är givetvis svåra men de sammantagna bygginvesteringarna väntas minska med omkring 8 %. Infrastruktur och anläggningar håller delvis igång branschen med oförändrade investeringsvolymerna. Under 2021 väntas minskningen avta och landa på cirka 1 %.

När det kommer till industrins investeringar i maskiner och utrustning så har SCB:s beräkningar och prognoser förändrats på. Siffrorna liknar de som tidigare presenterades men beräknas alltså lite annorlunda än tidigare och kan därför skilja sig en aning. Till bevakningen har även gruvindustrin lagts till, vilket också gör att siffrorna ytterligare skiljer sig från tidigare siffror. Industrins, inklusive gruvindustrin, totala investeringar i maskiner och utrustning 2019 var därmed 58,8 miljarder kronor, vilket var en minskning med cirka 2 % från 2018. Prognoserna är mindre utförliga nu än tidigare. Investeringarna väntas minska under 2020, med uppåt 20 %. De väntas dock öka igen under 2021.

Investeringar i Sverige (* miljarder kronor)	2019 *	%	2020 (p) %	2021 (p) %
Bostäder	246,9	-6	-13	-2
Lokaler	177,9	0	-5	-2
Industribyggnader	6,7	-22	-22	10
Infrastruktur o övr anläggningar	100,3	5	0	1
Bygginvesteringar totalt	531,5	-2	-8	-1
Industrins investeringar i maskiner och utrustning enl SCB och Innovationsföretagen	58,8	-2	-20	+5-25

Tabell 1: Bygg- och industriinvesteringar 2019 samt prognos för 2020 och 2021 (fasta priser). Källa: SCB, Byggföretagen och Innovationsföretagen.

Orderstocksindex och konfidensserie

Orderstocksindex har minskat under våren, vilket antyder att orderläget försvagats. Men kanske inte riktigt i den utsträckning man befarat. För teknikkonsulterna försämrades orderläget endast marginellt. Något mer försämrades orderläget för industrikonsulterna men allra mest för arkitektföretagen. Teknikkonsulternas orderstocksindex i maj var 129, ned från 131 i januari. Industrikonsulternas index minskade till 129 i maj från 133 i januari, medan arkitekternas index backade till 92 i maj från 100 i januari. Coronapandemin dök upp i ett läge då signalerna antydde att utvecklingen var på väg att stabilisera sig. Orderstocksindex såg ut att plana ut i januari och konfidensindikatorn, som visar förväntningarna, pekade snett uppåt.

I diagrammet nedan visas orderstocksindex för industrikonsulter, arkitektföretag och teknikkonsulter.

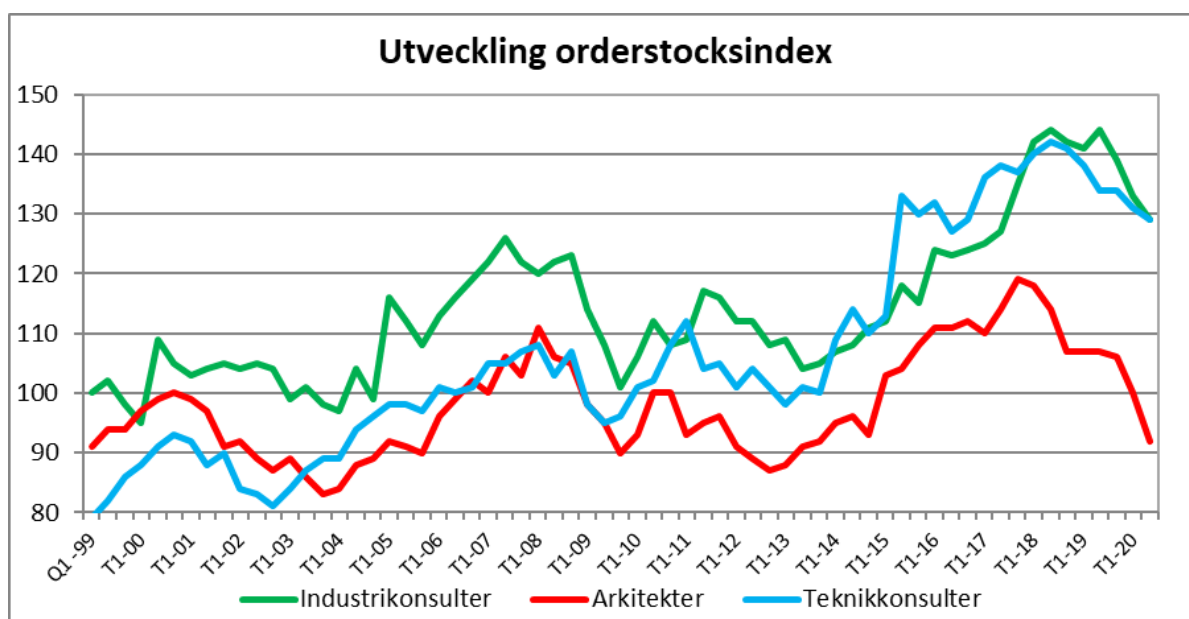

Diagram 1: Orderstocksutveckling för arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultföretag.

De första effekterna av Coronakrisen för den här branschen visade sig för industrikonsulter i fordonssektorn, som fick konsulter hemsända på någon dag. Annars handlade de inledande bekymren om frånvarande personal, som var sjuka eller vabbade. Problemen låg mer i produktionen. Därefter började uppdrag pausas och läggas på is samtidigt som nya ordrar började avta. Därmed övergick problemen till att hantera uppdragsbrist med en del varsel och ännu mer permitteringar som följd. Innovationsföretagens Coronarapporter³ visar en ökande påverkan på medlemsföretagen. I den senaste rapporten uppgav 96 % av företagen att de påverkats av Corona. Däremot har effekterna varit relativt begränsade, för de flesta. 15 % har tappat mer än hälften av uppdragen, 9 % har fått mer än hälften av uppdragen uppskjutna och 24 % har tappat minst hälften av orderingången. Så, många företag har definitivt drabbats hårt av krisen. Samtidigt svarade 66 % av företagen att de tappat upp till en tiondel av uppdragen, 58 % hade fått upp till en tiondel av uppdragen uppskjutna och 53 % hade tappat upp till en tiondel av orderingången. För en majoritet av medlemmarna har alltså effekterna på orderläget varit relativt sett begränsat.

³ Rapporter 1-4. Effekterna av Corona/Covid-19 för Innovationsföretagens medlemmar. Publicerade 19/3, 30/3, 21/4 och 6/12.

Diagrammet nedan visar den procentuella utvecklingen av orderstocksindex för arkitekter och teknikkonsulter samt industrikonsulter i maj 2020 jämfört med samma period föregående år. Diagrammet visar tydligt att en positiv trend som pågått sedan 2014 tog slut 2018.

Diagrammet nedan visar den procentuella utvecklingen av orderstocksindex för teknikkonsulter och arkitekter samt industrikonsulter i maj 2020 jämfört med samma period föregående år. Diagrammet visar tydligt att en positiv trend som pågått sedan 2014 tog slut 2018.

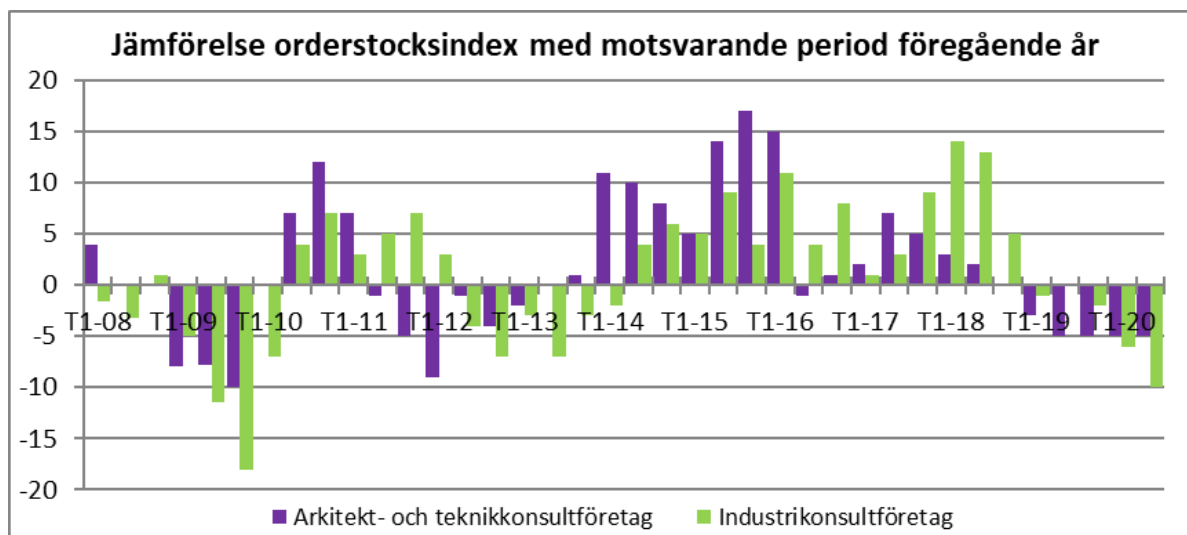

Diagram 2: Orderstocksutveckling för arkitekt- och teknikkonsultföretag respektive industrikonsultföretag. Avser förändring av orderstocksindex i procent jämfört med samma period förra året.

I diagrammet nedan visas konfidensindikatorn för arkitekter, teknikkonsulter och industrikonsulter. Konfidensindikatorn är nettotalet mellan andelen företag som tror på ökad ordergång om sex månader minus de som tror på en minskad ordergång.

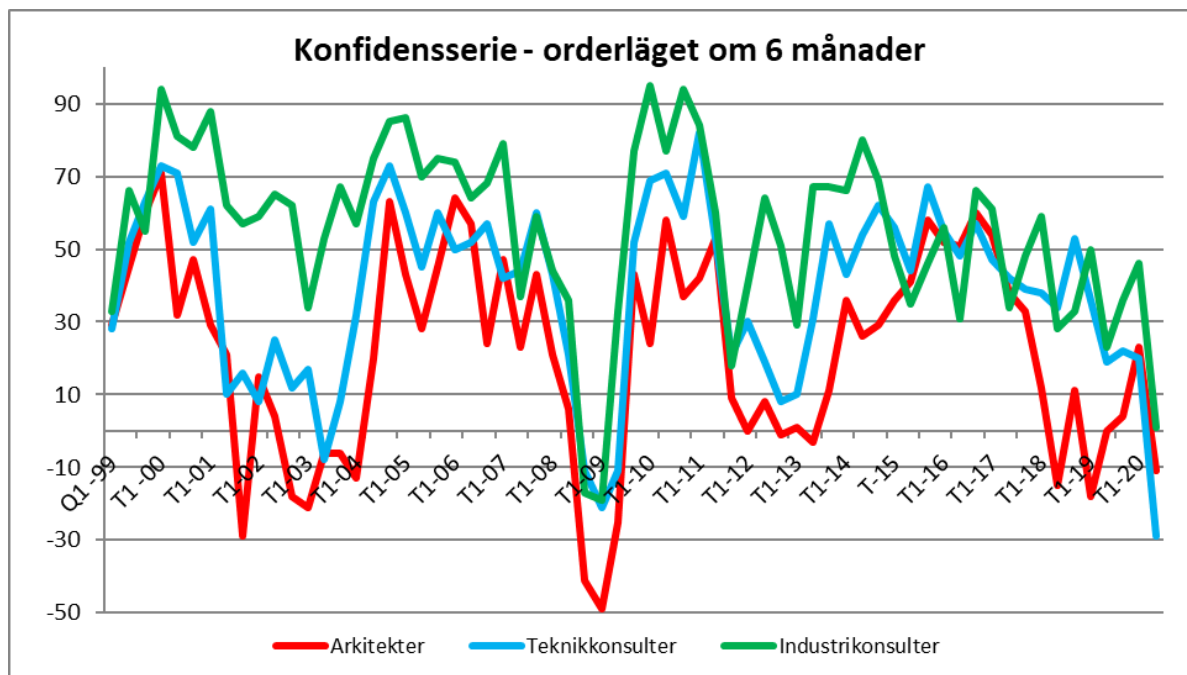

Diagram 3: Konfidensserie, förväntningar på orderläget om sex månader.

De positiva signalerna från januari har svängt rakt nedåt under våren. Vid årsskiftet anades en stabilisering och början på en återhämtning. Nu, när företagen hämtat sig från den första chocken av Coronakrisens påverkan oroar de sig för om orderingång och beläggning kommer igång till hösten.

Prisbildens utveckling

Coronapandemin har fört med sig en prispress under våren vars effekter på genomsnittsarvoden och lönsamheten kommer att få mest genomslag under hösten och efter årsskiftet. Under första tertialet i år uppgav endast 7 % av företagen att de höjt sina genomsnittsarvoden, medan hälften (50 %) sänkt dem. Det är många som vittnar om en utbredd prispress både från privata och offentliga beställare.

Utvecklingen illustreras i diagrammet nedan, som visar företagens uppfattning om prisbildens utveckling över tiden. Byggorienterade (arkitekter och teknik konsulter) företag respektive industri- och techorienterade företag presenteras gemensamt.

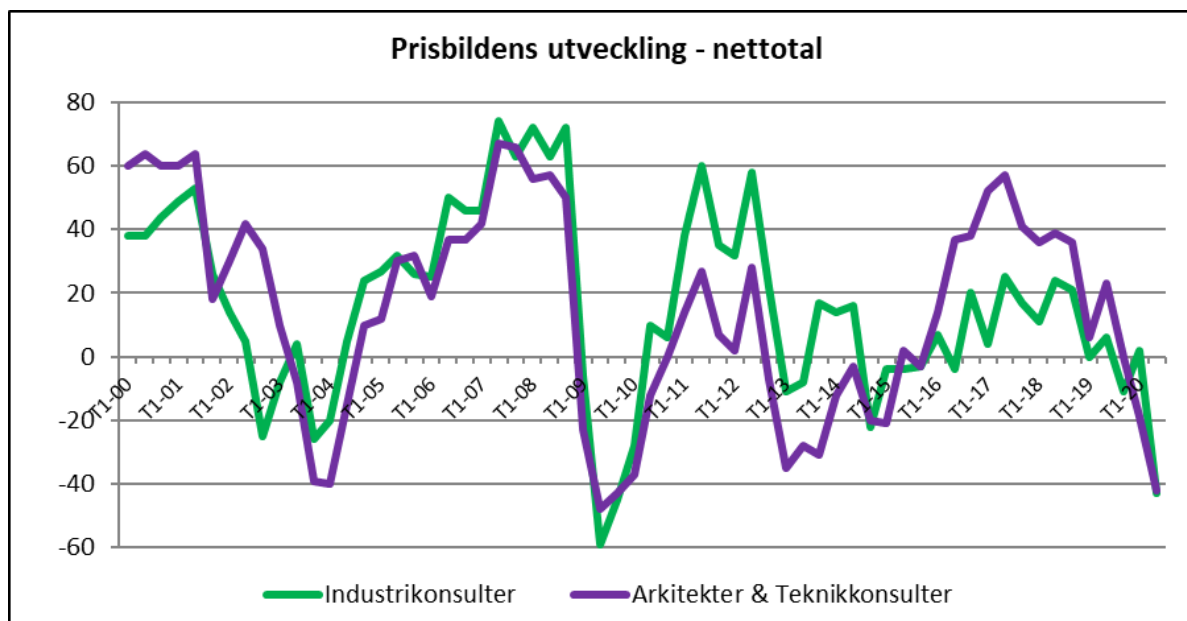

Diagram 4: Prisbildens utveckling sedan senaste mätningen. Anger netttotal. Byggorienterade- och industriorienterade företag.

Störst andel företag som sänkt sina genomsnittsarvoden återfinns bland teknik- och industrikonsulterna där 51 % i respektive grupp rapporterade att de sänkt priserna. Av teknikkonsulterna hade endast 6 % höjt priserna, vilket ger dem det lägsta nettotalet; -45 (6-51). Industrikonsulternas nettototalt var -43 (8-51). Bland arkitekterna hade 6 % höjt och 42 % sänkt priserna, vilket ger nettotalet -36 (6-42).

I diagrammet nedan redovisas alla tre verksamhetsområden separat; industrikonsulter, arkitektföretag och teknik konsulter.

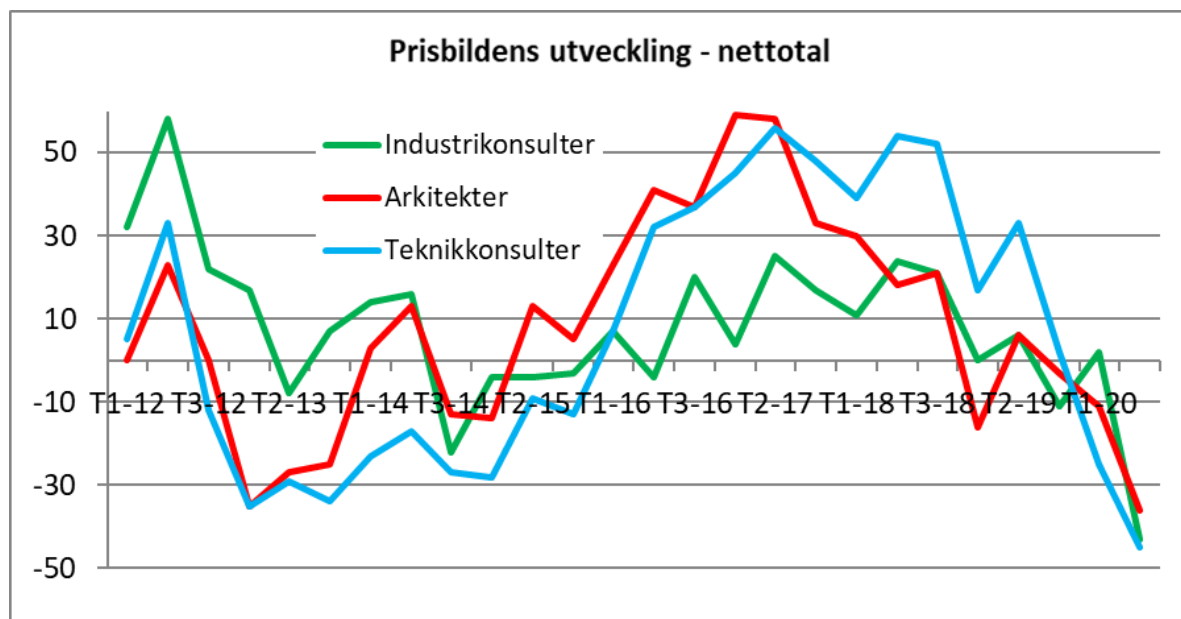

Diagram 5: Prisbildens utveckling sedan senaste mätningen. Anger netttotal. Teknikkonsulter, arkitekter och industrikonsulter var för sig.

I undersökningarna inför Investeringssignalen efterfrågas också genomsnittsarvudet för den senaste mätperioden, vilket ger en indikation på hur den faktiska prisbilden utvecklats. Under perioden januari till och med april ökade teknikkonsulternas genomsnittsarvoden marginellt jämfört med perioden innan. Arkitekternas genomsnittsarvoden var oförändrade medan industrikonsulternas arvoden minskade betydligt. Effekterna av den prispress företagen beskriver lär märkas mer i nästa undersökning, i september, men kanske ännu mer efter årsskiftet. Prispressen är oroande av flera anledningar. Dels för ingenjers- och arkitekternas lönsamhet förstås, men i längden även för kvaliteten på de leveranser företagen gör. Det är inte hållbart med en negativ prisutveckling i en bransch som har stora förväntningar på sig och samtidigt som uppdragen successivt ökar i komplexitet. Det är viktigt att beställarna tar ansvar för en sund prisutveckling och fokuserar mer på kvaliteten, livscykelkostnaden och hållbarheten i uppdragen.

UTVECKLINGEN FÖR ARKITEKT- OCH TEKNIKKONSULTFÖRETAGEN

Utvecklingen för arkitekt- och teknikkonsultföretagen har varierat beroende på verksamhetsområde. Bostads- och lokaluppdragen har minskat dramatiskt sedan årsskiftet, då det såg ut som att bostadsinvesteringarna hade planat ut och kanske var på väg att öka igen. Infrastruktur- och anläggningsinvesteringarna har dock fortsatt starkt under våren. Ser man till förväntningarna framöver så tror 23 % av företagen på förbättrat orderläge fram till årsskiftet, medan 45 % tror på en försämring. Det ger konfidensnettotalet -22 (23-45). Skillnaderna beroende på verksamhetsområden ser ut att hålla i sig. Bostads- och lokalinvesteringarna fortsätter att minska medan infrastruktur, anläggningar, miljöprojekt och stadsplanering väntas öka.

Tabellen som följer visar hur förväntningarna såg ut i maj för de olika delsektorerna och hur mycket de representerade branschens omsättning under 2019, i procentandelar.

Arkitekter & teknikkonsulter				Maj 2020	
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökar	Oförändr.	Minskar	2019	2018
Bostäder	16	34	50	16	14
Övriga hus	17	48	35	27	31
Industribyggnader	12	50	38	6	4
Infrastruktur	43	57	0	26	27
Övriga anläggningar	19	70	11	7	8
Miljö/utredningar	29	55	16	11	7
Stadsplanering	24	58	18	7	9
Totalt vägt	25 (30)	51 (58)	24 (12)	100	100

Tabell 2: Förväntningar på orderstockens utveckling om sex månader, fördelat på delsektorer.

Diagrammet över orderstocksindex och konfidenskurvans nedan illustrerar den negativa utvecklingen. De samlade förväntningarna för arkitekt- och teknikkonsultföretag var negativa i konfidensindikatorn för första gången sedan finanskrisen 2008/2009.

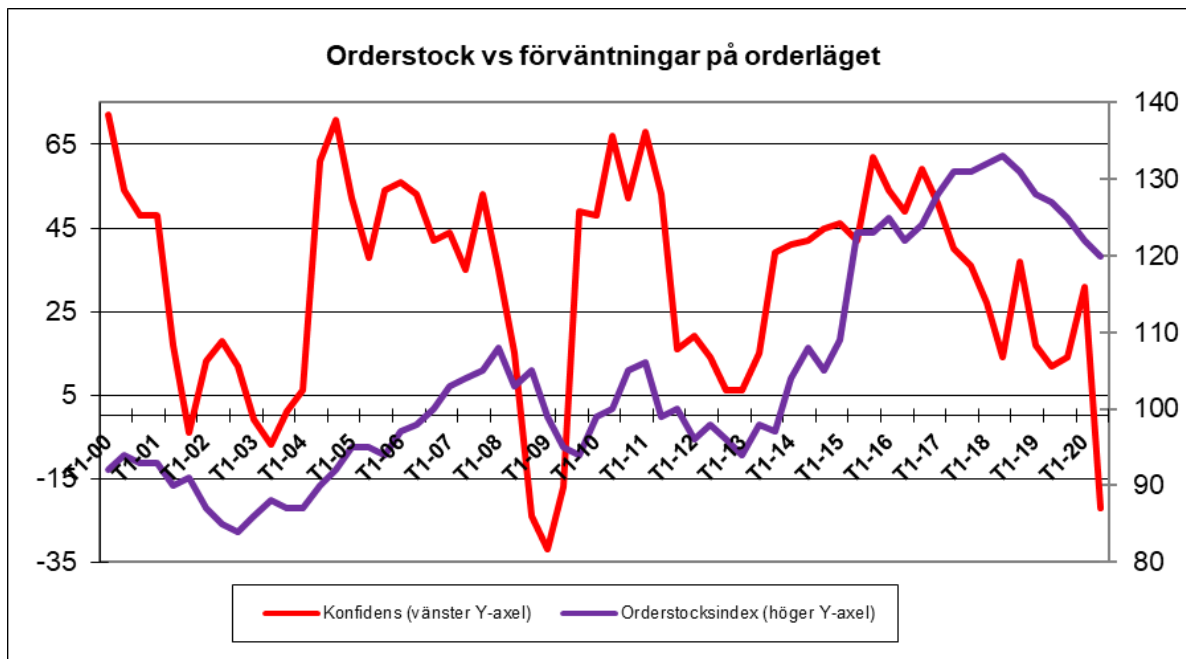

Diagram 6: Orderstock vs konfidens (förväntningar på orderläget om sex månader).

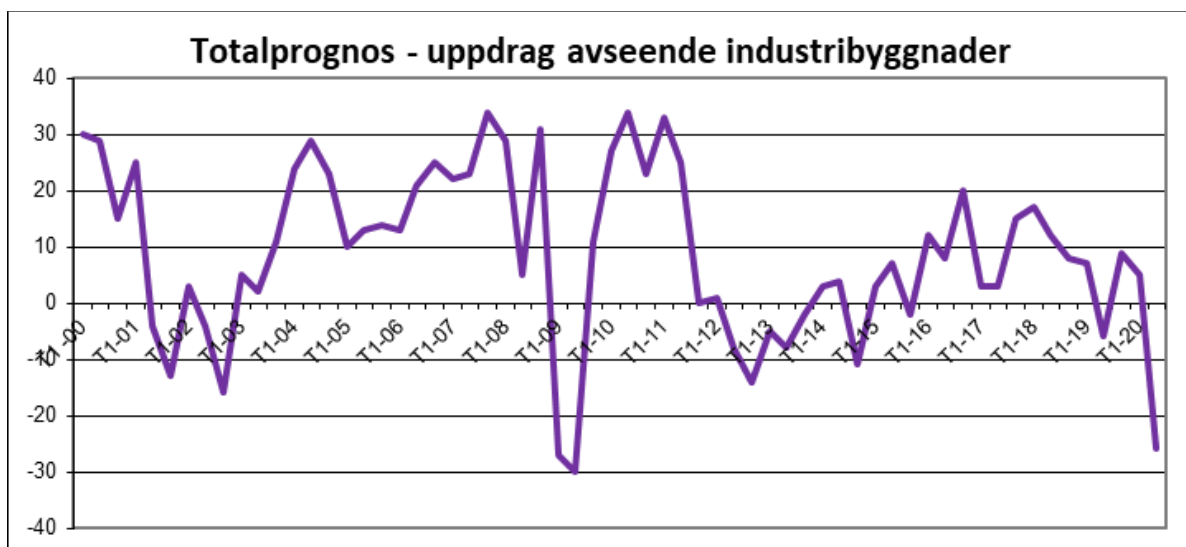

Diagram 7: Teknikkonsulter och arkitekters förväntningar på orderutvecklingen för uppdrag avseende industribyggnader.

Arkitektföretagen

Arkitektföretagens orderläge försämrades avsevärt under våren. Orderstocksindex minskade med 8 %, till 92 i maj från 100 i januari. Bostadsuppdragen har rasat under våren. 40 % av arkitekterna uppgav att ordervolymer för bostadsuppdrag var lägre jämfört med i januari. Endast 13 % svarade att de ökat. Signalerna i januari var att det var på väg att vända på bostadssektorn. Under 2019 påbörjades 48 850 bostäder, vilket var en minskning med 6 % från 2018.⁴ Under 2020 väntas det påbörjas 35 700 bostäder. Det motsvarar en minskning med hela 27 % jämfört med 2019. Under 2021 väntas de påbörjade bostäderna dock öka igen, med cirka 11 %.

Förväntningarna på utvecklingen fram till årsskiftet signalerar att det dröjer lite till innan det vänder upp. 22 % av företagen tror på en förbättrad orderingång medan 33 % tror på en fortsatt försämring. De två viktiga sektorerna bostäder och lokaler (övriga hus) väntas båda fortsätta att försvagas. Stadsplanering går dock relativt bra fortfarande.

Nedan redovisas arkitektföretagens förväntningar på orderlägets utveckling, fördelat på delsektorer samt delsektorernas respektive andel av omsättningen under 2018 och 2019.

Arkitekter				Maj 2020	
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökar	Oförändr.	Minskar	2019	2018
Bostäder	20	20	40	21	21
Övriga hus	18	46	36	55	55
Industribyggnader	21	58	21	3	3
Infrastruktur	17	83	0	8	8
Övriga anläggningar	0	78	22	1	1
Miljö/utredningar	10	70	20	1	1
Stadsplanering	18	68	14	11	11
Totalt vägt	18 (29)	42 (64)	34 (7)	100	100

Tabell 3: Arkitekternas förväntningar på orderstockens utveckling om sex månader, fördelat på delsektorer.

För övriga lokaler uppgav 12 % att kontorsuppdragen ökat och 40 % att de minskat sedan i januari. För uppdrag avseende handeln rapporterade inga företag om en ökning och hela 53 % om en minskning. Ännu värre var det i upplevelseindustrin (hotell, konserthus, teatrar, etc) där hela 84 % av företagen rapporterade en minskad ordervolym och inga rapporterade om en ökning. Lite jämnare var det för uppdrag avseende offentliga lokaler. Där svarade 15 % att uppdragen ökat och 25 % att de minskat. I dessa tider vore det önskvärt att staten, regioner och kommuner inte lade pågående eller planerade uppdrag på is utan istället lät dem löpa enligt plan och kanske tidigarelägga andra uppdrag om möjligt.

⁴ Källa: SCB och Byggföretagen. Byggföretagens Konjunkturrapport, maj 2020.

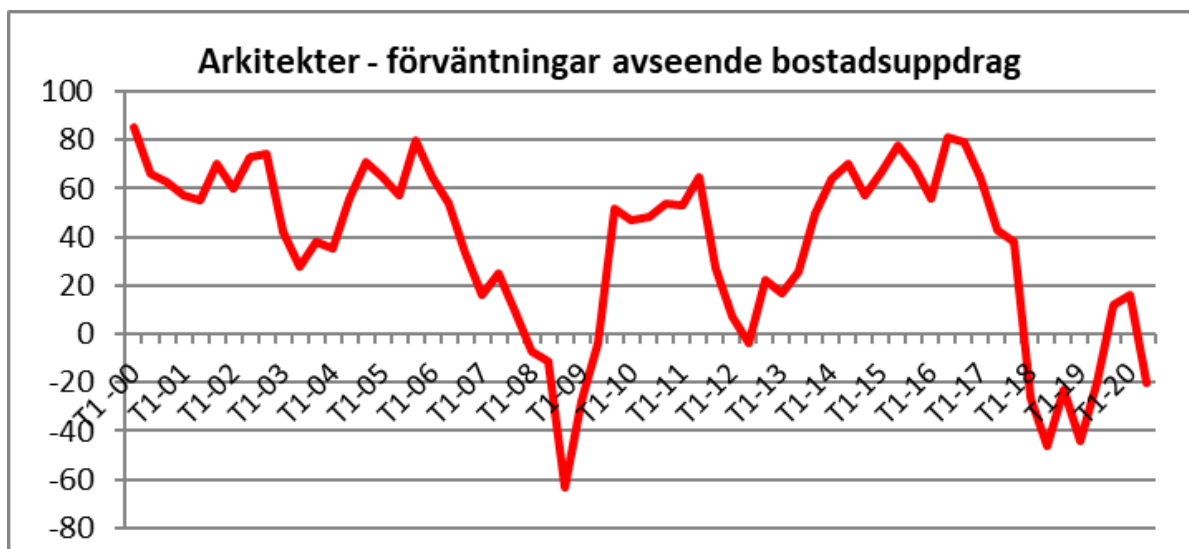

Diagram 8: Arkitekternas förväntningar på orderingen för uppdrag avseende bostäder.

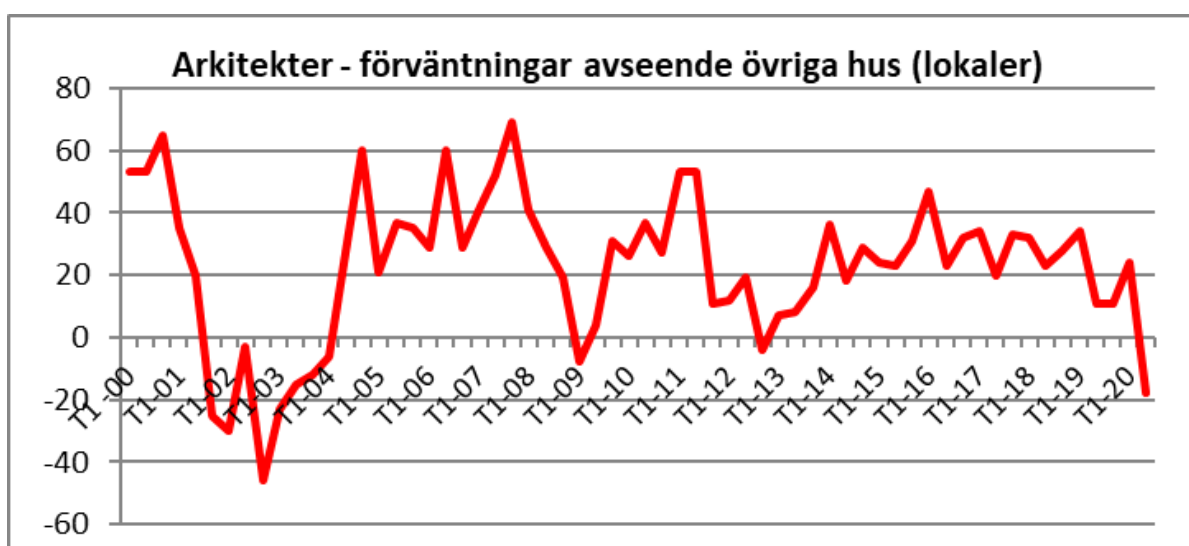

Diagram 9: Arkitekternas förväntningar på orderingen för uppdrag avseende övriga hus (lokaler).

Lönsamheten för arkitektföretagen var oväntat god under våren. Även om fler företag rapporterade om en försämrad lönsamhet under första tertiet i år jämfört med samma period förra året, så var den genomsnittliga rörelsemarginalen för de medverkande företagen bättre. 34 % av arkitekterna uppgav att rörelsemarginalen förbättrats och 47 % att den försämrats under första tertiet 2020 jämfört med första tertiet 2019. Den genomsnittliga rörelsemarginalen var dock god, 10,5 % under januari till och med april 2020, mot 9,7 % förra året. De inrapporterade siffrorna är förvisso preliminära. Avskrivningar är oftast inte medräknade varför den slutgiltiga rörelsemarginalen som redovisas i årsboksluten brukar vara lägre. Men, den goda lönsamheten under årets första tertial förstärker ändå bilden av att året inleddes positivt och det tog till mitten av mars innan Coroneffekterna började kännas. Hela 59 % av de medverkande företagen tror att rörelsemarginalen för helåret 2020 blir sämre än föregående års notering, medan endast 19 % tror att den förbättras. Den slutgiltiga genomsnittliga rörelsemarginalen i arkitektbranschen för 2020 kommer att vara väsentligt lägre än 10,5 %.

Debiteringsgraden försämrades under årets första månader. Den var i genomsnitt 76,0 %, mot 77,5 % under den föregående perioden. Den var dock högre än under samma period förra året då den var 75,8 %. 25 % av arkitekterna tror att debiteringsgraden ökar fram till årsskiftet medan 41 % tror att den minskar.

Coronapandemin har drabbat arkitektbranschen hårdare än industri- och teknikkonsulterna. Bostads- och lokaluppdragen, som utgjorde tre fjärdedelar av arkitekternas ordervolym under 2019, påverkades omgående av krisen. Även offentliga investeringar i lokaler har minskat. Signalerna i början av året var positiva och en återhämtningsperiod verkade vara på gång. Man får hoppas att beställarna hittar tillbaka till sina tidigare planer när Coronavirusets effekter lägger sig, eller man lär sig leva med dem. Då kan arkitektbranschen komma på fötter relativt snart igen. Kanske 2021 kan bli en nystart på den återhämtningen, om än från en svagare nivå.

Teknikkonsultföretagen (bygg- och anläggningsorienterade konsultföretag)

Teknikkonsulternas utveckling har försvagats marginellt på grund av Coronakrisen. Orderstocksindex minskade till 129 från 131 i januari. Även om teknikkonsulterna också drabbas av de vikande bostads- och lokalsektorerna så har infrastruktur- och anläggningssektorerna hållit uppe uppdragsnivåerna.

Konfidensindikatorn, som visar företagets förväntningar på orderutvecklingen, har dock svängt kraftigt nedåt under våren. I maj trodde 24 % av företagen på en förbättrad orderingång det kommande halvåret samtidigt som 53 % trodde på en försämring. Det ger konfidensnettotalet -29 (24-53). I januari var det +20 (33-13). Konfidensindikatorn är negativ för första gången sedan maj 2009.

Förväntningarna för de olika delsektorerna är fortsatt negativa för uppdrag avseende bostäder och lokaler (övriga hus) medan de är fortsatt positiva för infrastruktur- och anläggningsuppdrag. De två sektorerna representerade 41 % av teknikkonsulternas ordervolymer under 2019. Så de är givetvis mycket viktiga. Dessutom förväntas en positiv utveckling för uppdrag avseende miljöprojekt samt stadsplanering.

Nedan redovisas teknikkonsultföretagens förväntningar på orderlägets utveckling fördelat på delsektorer samt delsektorernas respektive andel av omsättningen under 2018 och 2019.

Teknikkonsulter				Maj 2020	
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökar	Oförändr.	Minskar	2019	2018
Bostäder	13	31	56	12	12
Övriga hus	16	50	34	21	23
Industribyggnader	8	46	46	7	7
Infrastruktur	50	50	0	33	30
Övriga anläggningar	27	67	7	8	9
Miljö/utredningar	35	50	15	13	12
Stadsplanering	30	48	22	6	7
Totalt vägt	30 (31)	49 (57)	21 (12)	100	100

Tabell 4: Teknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling om sex månader, fördelat på delsektorer.

13 % av teknikkonsulterna uppgav att bostadsuppdragen ökat mellan januari och maj medan 40 % sade att de minskat.

För uppdrag avseende övriga hus (eller lokaler) uppgav 8 % att de ökat för kontorslokaler medan 40 % sade att de minskat. Uppdragen från handeln minskade för 77 % av företagen och ingen rapporterade om en ökning. Liknande var bilden för upplevelseindustrin (hotell, konserthus, teatrar, etc.) där 3 % rapporterade om en ökning och 73 % om en minskning. Lite jämnare var det för offentliga lokaler där 19 % av företagen rapporterade om en ökning och 24 % om en minskning.

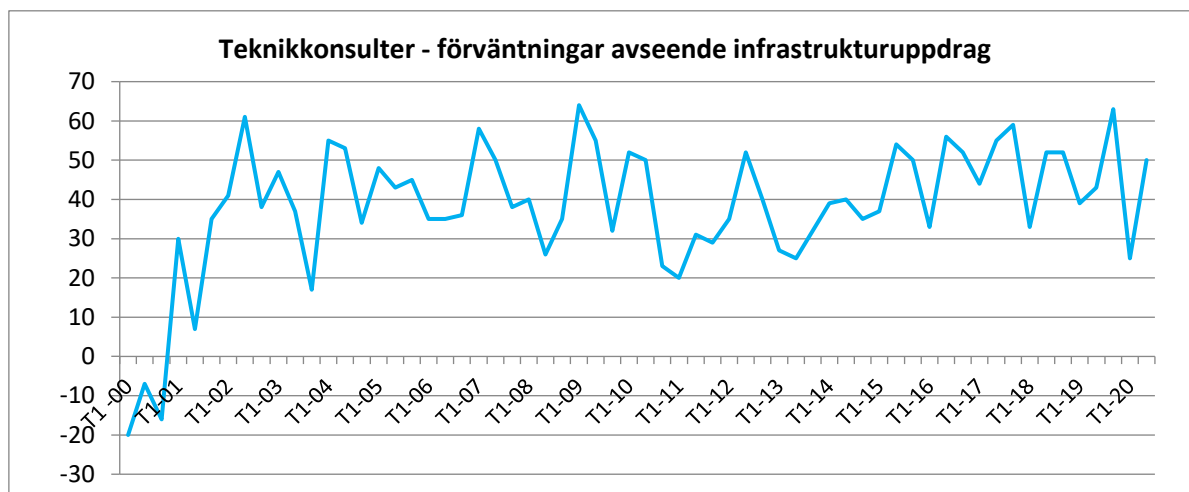

Diagram 10: Teknikkonsulternas förväntningar på orderingsgången för uppdrag avseende infrastruktur.

Teknikkonsulternas lönsamhet var, precis som för arkitekterna, oväntat god under våren. Rörelsemarginalen var 9,5 % under första tertialet 2020, mot 7,3 % föregående mätperiod. Den var dock lägre än vid samma period förra året då den var 10,2 %. De inrapporterade siffrorna är förvisso preliminära. Avskrivningar är oftast inte medräknade varför den slutgiltiga rörelsemarginalen som redovisas i årsboksluten brukar vara lägre. Rörelsemarginalens utveckling är i linje med företagens uppgifter om lönsamheten under januari till och med april i år jämfört med förra året. 31 % svarade att den var bättre medan 38 % svarade att den försämrats. Så något fler svarade att lönsamheten försvagats, vilket den också gjort. För helåret trodde dock hela 56 % av företagen på en försämrad rörelsemarginal, jämfört med 2019, medan endast 19 % trodde på en förbättring. Så, det är uppenbart att året började starkt och att det dröjde till en bra bit in på första tertialet innan Coroneffekterna gjorde avtryck på utvecklingen i branschen.

Debiteringsgraden under januari till och med april var 76,4 %, vilket är en försämring jämfört med både föregående mätperiod, då den var 77,2 %, och samma period förra året, då den var 78,4 %. När det kommer till debiteringsgradens utveckling fram till årsskiftet så var teknikkonsulternas förhoppningar inte lika negativa som arkitektföretagen. 22 % trodde på en förbättrad debiteringsgrad medan 29 % trodde på en försämring.

Corona har givetvis påverkat även teknikkonsultföretagen. Men inte alls i samma utsträckning som arkitektföretagen. De starka infrastruktur- och anläggningssektorerna har hållit uppdragsvolymerna uppe. Samtidigt är dessa uppdrag oftast längre vilket gör att kortare störningar inte får samma omedelbara effekt på ordervolymer. Även om effekterna av pandemin inte är över än på ett tag så ser det ut som att teknikkonsultsektorn klarar sig relativt bra genom krisen, om man jämfört med de andra verksamhetsområdena som ingår i den här rapporten och ännu mer om man jämför med andra branscher.

UTVECKLINGEN FÖR INDUSTRIKONSULTERNA

Industrikonsulternas orderläge försvagades mellan januari och maj, men kanske inte i den utsträckning som man först befarade. Orderstocksindex minskade till 129 i maj från 133 i januari. Konfidensindikatorn, som visar förväntningarna på orderutvecklingen, fortsätter att dala men är dock fortfarande positiv. 38 % av företagen trodde att orderläget skulle förstärkas fram till årsskiftet och 37 % trodde att det skulle försämrast. Det ger konfidensnettotalet +1 (38-37).

Diagrammet nedan visar orderstocksindex utveckling tillsammans med konfidensindikatorn. Båda kurvorna har en dalande, negativ, trend.

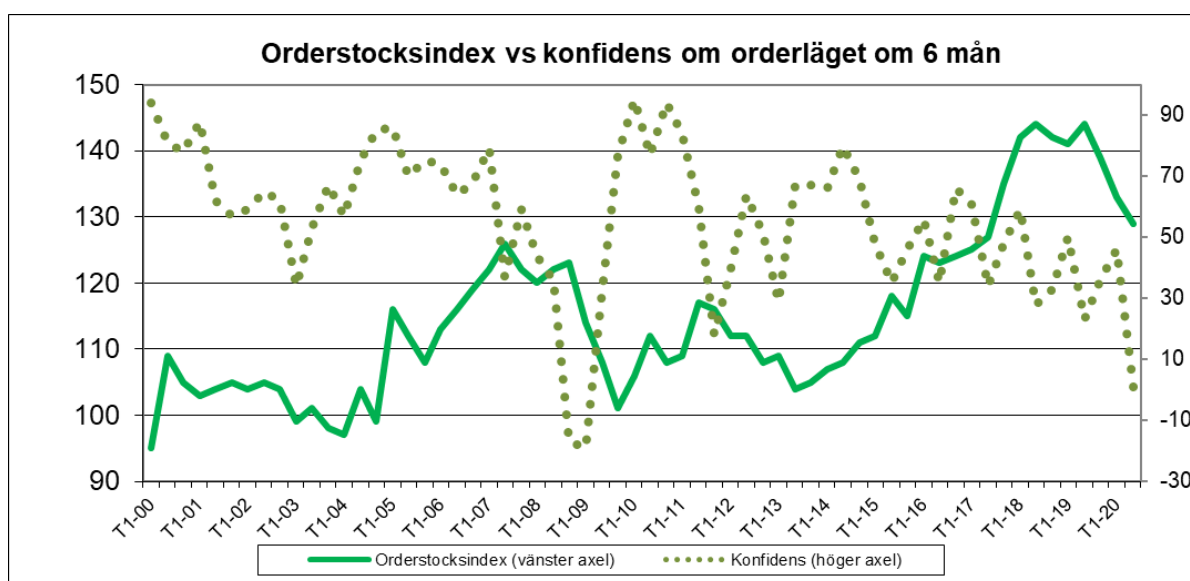

Diagram 11: Industri konsulterna, orderstock vs konfidens (förväntningar på orderläget om sex månader)

Fördelat på uppdragstyp var förväntningarna negativa för uppdrag avseende produktions- och processutveckling. 11 % trodde på en ökning och 37 % på en minskning, vilket ger nettotalet -26 (11-37). För produktutvecklingsuppdrag var konfidensnettotalet -18 (14-32) och för teknisk information var det -5 (27-32). För uppdrag avseende teknisk IT var det dock positivt; +25 (46-21).

Det rådde också olika förväntningar för olika kundsegment. Förväntningarna för orderutvecklingen inom metall-, maskin-, verkstads- och fordonsindustrin var negativa medan de var positiva för övriga kundsegment.

I tabellerna nedan ser man hur företagen förväntade sig att orderläget skulle förändras för olika delsektorer och kundsegment.

Industrikonsulter				Maj 2020	
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökar	Oförändr.	Minskar	2019	2018
Produktions-/processutveckling	11	52	37	23	23
Produktutveckling	14	54	32	24	24
Teknisk IT	46	33	21	16	16
Information/utbildning	27	41	32	14	14
Annat	21	58	21	23	23
Totalt vägt	22 (30)	49 (65)	29 (5)	100	100

Tabell 5: Industrikonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling om sex månader, fördelat på delsektorer.

Industrikonsulter				Maj 2020	
Kundsegment	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökar	Oförändr.	Minskar	2019	2018
Gruvindustrin	40	40	20	6	1
Trä/massa/pappers ind	31	54	15	11	5
Läkemedels/kemiska ind	37	50	13	9	19
Livsmedelsindustrin	32	63	5	3	1
Metall/maskinindustrin					
- Metallindustri	11	50	39	5	4
- Maskinindustri	15	40	45	7	3
- Verkstadsindustri	16	36	48	10	9
Tillv el/optik/telekom prod	38	56	6	3	2
Tillv fordon/transp medel	19	31	50	18	30
Energi/kraft	29	54	17	14	10
Andra kundsegment	22	56	22	14	16
Totalt vägt	25 (33)	44 (61)	31 (6)	100	100

Tabell 6: Industrikonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling om sex månader, fördelat på kundsegment.

Industrikonsulternas lönsamhet försvagades under första tertialet 2020 jämfört med föregående mätperiod. Rörelsemarginalen var 6,3 % mot 8,4 % föregående period och 9,6 % samma period förra året. Det är i linje med företagets uppfattning om utvecklingen jämfört med förra året. 31 % svarade att rörelsemarginalen var bättre första tertialet i år medan 38 % svarade att den var sämre. För helåret var förväntningarna ännu mer negativa. 14 % trodde på en förbättring och hela 67 % trodde på en försämring. Sämre debiteringsgrad och lägre priser förklarar den försämrade lönsamheten.

Debiteringsgraden var 76,5 % under januari till och med april, mot 76,9 % föregående mätperiod och 83,2 % samma period förra året. 27 % av industrikonsulterna trodde att debiteringsgraden skulle öka fram till årsskiftet och 43 % trodde att den skulle försämrast.

Industrikonsulterna drabbades tidigt under Coronakrisen när några tusen konsulter skickades hem från fordonsindustrin. Men sedan har utvecklingen varit relativt kontrollerad. Uppdragsvolymerna har inte rasat. Indikationerna från industrikonsulterna är relativt goda när det kommer ordervolumerna. Lönsamheten förväntas dock påverkas i större utsträckning, framförallt på grund av prispressen. Hur

marknaden kommer att utveckla sig för industrikonsulterna är mycket svårare att förutspå jämfört med bygg- och anläggningssektorn. Svängningarna är ofta större och snabbare. Efterfrågan från tillverkningsindustrin och andra techföretag påverkas mer av världsekonomin än vad byggsektorn gör. Under kortare perioder kan utvecklingsuppdrag löpa vidare även om efterfrågan tillfälligt störs, men under längre störningar bromsar all verksamhet upp. Ska man gå på de signaler som finns ser det ändå ut som att industrikonsulternas ordervolymer kommer att stabiliseras under hösten eller under 2021. Även om inte Corona väntas försvinna så lär man sig leva med det. Men protektionism, minskat resande med annorlunda mönster och andra faktorer som eventuellt påverkas av pandemin kan givetvis medföra idag svårförutsägbara effekter.

SYSSELSÄTTNINGSLÄGET

Rekryteringsbehoven har minskat rejält i samband med Corona. I normalläget behöver tre av fyra företag anställa. I januari behövde två av tre (58 %) företag anställa. I den här undersökningen signalerade vart fjärde (26 %) företag att de behövde anställa. Samtidigt ökade andelen företag som rapporterade behov om neddragningar till 30 %, från 7 % i januari. Så, därmed har vi den ovanliga situationen att fler företag i branschen behöver minska personalstyrkan än de som behöver öka den. Den samlade personalstyrkan minskade redan under våren, i samband med de Coronarelaterade varslen. Sammantaget minskade personalstyrkan med omkring 2,5 %.

Fördelat på verksamhetsområde så var förväntningarna på personalstyrkans utveckling liknande för arkitekt- och industrikonsultföretagen. Båda redovisade 24 % som trodde på en ökning fram till december och 38 % som trodde på en minskning, vilket ger nettotalet -14 (24-38). Bland teknik konsulterna trodde 28 % på en (fortsatt) växande personalstyrka och 19 % på en vikande sådan, vilket ger nettotalet +9 (28-19). Alltjämt positivt alltså, men långt ifrån de nivåer rekryteringsbehovet brukar ligga på.

Diagrammet nedan visar rekryteringsbehovets utveckling över tiden. Arkitekt- och teknik konsultföretagen presenteras gemensamt som byggorienterade företag. Rekryteringsbehovet illustreras här av nettotalet mellan andelen företag som tror på ökad personalstyrka minus andelen företag som tror på en minskning.

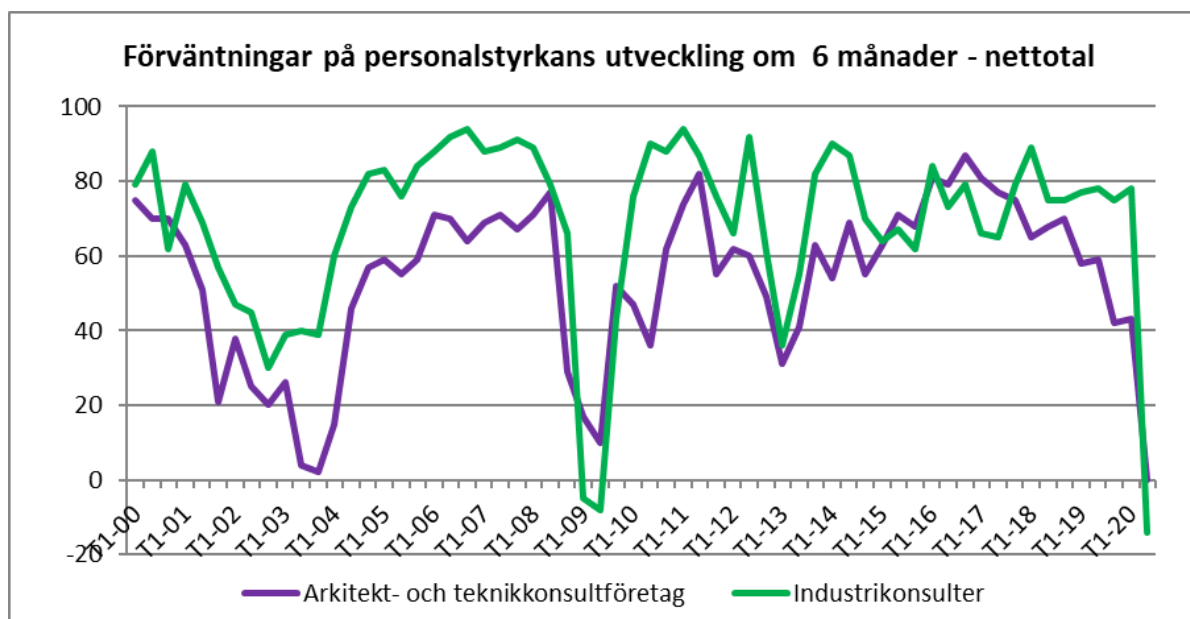

Diagram 12: Förväntningar på personalstyrkans utveckling om sex månader. Teknik konsulter och arkitekter tillsammans vs industriteknik konsulter.

Diagrammet nedan visar rekryteringsbehovet för arkitekter, teknik konsulter och industrikonsulter var för sig. Där framgår att industrikonsulterna och arkitekternas kurvor går ihop på -14 medan teknik konsulternas kurva också faller brant men alltjämt är kvar ovan nollstrecket.

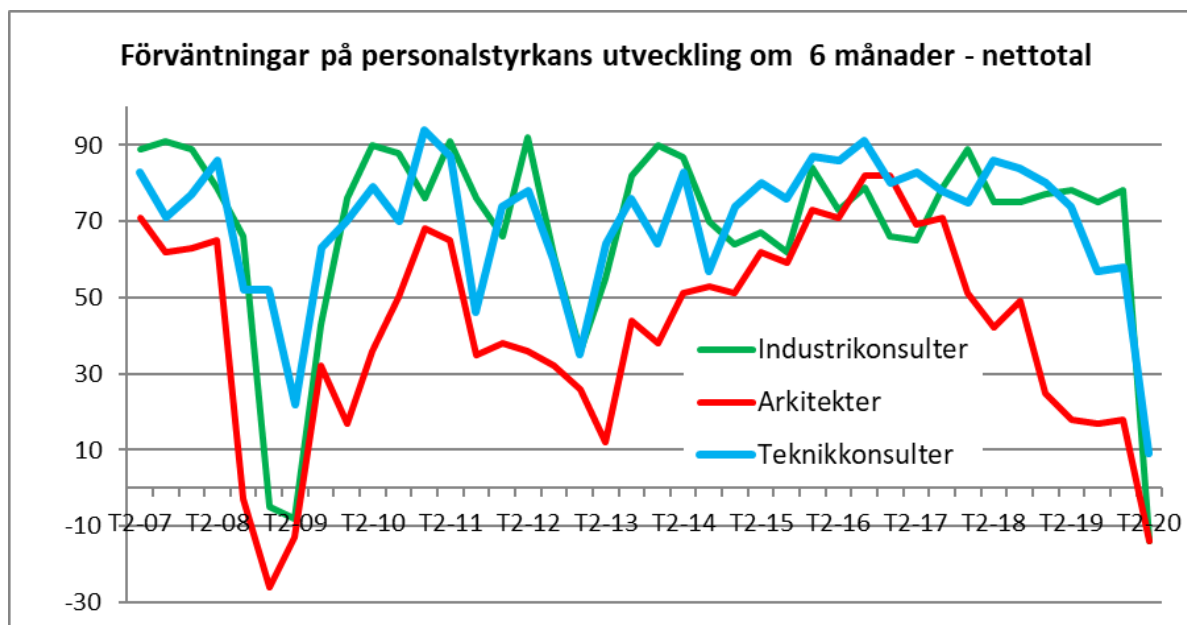

Diagram 13: Förväntningar på personalstyrkans utveckling om sex månader. Teknik konsulter, arkitekter var för sig samt industriteknik konsulter.

Personalomsättningen avtog under 2019. Totalt sett var den 16,0 %, mot 16,9 % under 2018. Ser man till utvecklingen under första tertialet 2020 kan det se ut som att trenden skulle vara ökande igen; den genomsnittliga personalomsättningen var 6,9 % vilket indikerar en årsnivå på omkring 20 %. Den stora skillnaden är att varsel står för majoriteten av avgångarna. Normalt sett är de marginella och påverkar knappt personalomsättningen. Mäter man endast frivilliga avgångar så var de 3,4 % under våren. Det skulle ge en personalomsättning på årsbasis kring 10 %. Därmed en rejäl minskning jämfört med tidigare år.

Tabellen nedan visar personalomsättningen fördelat på verksamhetsområden samt totalt. Sista kolumnen visar enbart frivilliga avgångar.

Personalomsättning	2016	2017	2018	2019	2020-T2	(2020-T2, frivilliga avgångar)
Arkitekter	11,0%	11,5%	11,9%	12,2%	6,4%	(1,8%)
Industri tekniker	17,3%	22,8%	25,9%	20,5%	10,8%	(4,3%)
Teknik konsulter	17,3%	17,5%	16,0%	15,2%	5,3%	(3,3%)
Samtliga	14,6%	18,0%	16,9%	16,0%	6,9%	(3,4%)

Tabell 7: Personalomsättning per verksamhetsområde. Presenterat per år, samt senaste tertialet. Enbart valfria avgångar inom parentes. Differensen utgörs av varsel- och pensionsavgångar, som normalt sett har en marginell påverkan på personalomsättningen.

Normalt sett presenteras i årets andra Investeringssignal en siffra över kompetensbristen i branschen. Det vill säga det antal vakanser som inte väntas fyllas under perioden juni-december. 2019 var den siffran 5 500. Året innan dess var den 7 000. Även om det beräknas finnas något tusental vakanser även i år som inte företagen lyckas fylla, på grund av mis-match mellan utbud och efterfrågan, så går det inte riktigt att producera en motsvarande siffra. Antalet planerade varsel överstiger det antal vakanser som kompetensbristen genererar, så en sådan siffra är inte lämplig att presentera i år. Det finns för mycket oklarheter som gör läget ovisst och siffrorna opålitliga.

KOMMANDE RAPPORTER

Investeringssignalen

Under benämningen Investeringssignalen presenterar Innovationsföretagen sedan 1994 sina regelbundna marknadsundersökningar bland ett representativt urval av arkitektföretag och tekniska konsultföretag i medlemskretsen. Marknadsundersökningen genomförs och publiceras tre gånger per år, februari/mars, juni och oktober/november.

Nästa Investeringssignal publiceras oktober 2020.

Branschöversikten

Innovationsföretagen publicerar i december varje år Branschöversikten, en detaljerad kartläggning och marknadsöversikt av den svenska arkitekt- och teknikkonsultbranschen med en internationell utblick. Rapporten översätts även till engelska, Sector Review.

Nästa Branschöversikt publiceras i december 2020.

EFCA Barometer

EFCA, den europeiska associationen för teknikkonsulter, publicerar två gånger per år en överblick av teknikkonsultmarknaden runt om i Europa, EFCA Barometer. Rapporten tas fram i samarbete med bland andra Innovationsföretagen.

EFCA Barometer publiceras två gånger per år, vår och höst.

Läs mer om rapporterna ovan och ladda ner tidigare versioner på:

www.innovationsforetagen.se/branschstatistik

Almegas Tjänsteindikator

Rapporterna innehåller analyser och prognoser kring tjänstesektorns utveckling, vissa tjänstebranschers utveckling samt makroekonomiska analyser och prognoser.

Tjänsteindikatorn publiceras fyra gånger per år, kvartalsvis.

Läs mer om Tjänsteindikatorn på www.almega.se

KONTAKT

David Cramér, analyschef

tel: +46 8 762 67 02

e-post: david.cramer@innovationsforetagen.se

Magnus Höij, förbundsdirektör

tel: +46 8 762 67 05

e-post: magnus.hojj@innovationsforetagen.se

Linnea Kvist, kommunikationschef

tel: +46 8 762 66 21

e-post: linnea.kvist@innovationsforetagen.se

www.innovationsforetagen.se